

BARE EN JAGTTUR

Af lærer Poul Bo Christensen

Det er sikkert en udbredt misforståelse i Danmark, at vi danske i Grønland fra en side af er store jægere og fjeldfolk.

Men det er altså ikke rigtigt. Vi ligger ikke til havs eller vandrer til vejrs; vi øser ikke vildt i os af naturen; den er for voldsom for de fleste.

Naturligvis er der nogle, der kommer til Grønland for at bruge al fritid til jagt og fiskeri og vildt naturliv, og nogle følger også deres intention, nogle kan endog fikst få jagten og fiskeriet lirket ind i arbejdstimerne, når de skal på tjenesterejse, men de fleste er indemennesker, der ikke er mere ude, end de ville være det i Danmark.

Naturen her er nemlig ikke let tilgængelig. Her er det et enten-eller. Enten tager man ud, og da må det gøres med megen alvor, store forberedelser og svære afsavn på komfort, eller også nyder man naturen gennem vinduerne og på farvelysbilleder og jagtens glæder i grydeklar tilstand.

Man kan trippe en tur i fjeldene en søndag, men det bliver hurtigt anstrengende. I dalene vokser småbuske, der blidt blokerer vejen, og på fjeldene findes ingen stier. Om vinteren ligger sneen og dækker det hele, men også skiføret er ringere, end man tror i Danmark.

Et år er der for lidt sne, det næste fejer vinden sneen sammen i farlige faner, og året efter får vi så en tøperiode, der smelter overfladen, så sneen ligger som lumske glidebaner, der uventet sender sin mand dybt ned. Ufarlige er disse rejser i dybet ikke, når man borer skistaven eller salonriflen i isen for at standse rejsen mod det ukendte.

Og dette er altså ikke ekspeditionsliv. Det er 10 minutter bag ens hus. Det er karakteristisk for Grønland, at overgangen fra by til vild natur er ganske brat. Der løber aldrig en vej ud af byen. Her ligger det sidste hus, og der sidder en kollega og hygger sig med båndoptager og elektrisk komfur, og bag hans skraldespand starter så ødemarken. Og den fortsætter de næste 100 km. Tanken om at ville gå fra by til by ville være vanvid.

Lettere er det at komme ud med båd. Vel er det koldt, vel er der mange storme, men Grønland er jo et hav og nogle fjorde, selve øen er kun en baggrund. Vor vej er vandet.

En jagttur, en udflugt er derfor næsten altid en sejltur, hvor man så et eller andet sted går i land og til fjelds. Og det er dejligt.

Landet er så stort, så rent, så tomt, at man ligesom kan bade i en uendelighed af tomhed. Og det er en ting, man nyder, enten man kommer lige fra det overfyldte Danmark eller fra den lille grønlandske by, hvor man stadig løber den samme korte trekant-vej igennem og ser de samme mennesker dag ud og dag ind.

Jeg nyder at drukne i en storbys menneskemasser, jeg nyder at gå mig ør i en helt tom natur, hvad der ligger derimellem er tristere.

At have båd selv er himmel og helvede. Himmelen den sommerdag, da fjorden er som glas og ligger ubønhørlig mellem byen og lakseelven, helvede de efterårsnætter, hvor båden rider i tvivlsomt læ bag et næs – den bedste naturhavn, der findes – og man spændt venter næste morgen at se den kastet i land eller sænket af søerne. Og der er flere efterårsnætter end sommerdage.

Heldigvis kan man også leje både, og de bedste ture, jeg selv har haft, er med statens rejsebåde, som undertiden kan lejes, når de om søndagen alligevel ligger til ingen nytte. Det er ikke ofte, for der slides hårdt på såvel både som udsendte i Grønland. Det er så langt fra alle fridage, der er tid til at holde fri.

Man ringer og taler med de forskellige institutioner, der har båd, og finder ud af, om nogen er ledig. Alt er nåde, og man må selv derefter til skipperen på båden og spørge, om han vil sejle, og om han kan skaffe mandskab. Det går nogenlunde let, for de ved jo, at det er en jagttur, og hvis jagt er afveksling for os, er det en næsten livsnødvendig glæde for dem. Lettest er det at samle deltagere, der vil med.

Man får klaustrofobi af den lille by i løbet af en vinter, og der er så få ture, at man har hørt om folk, der var i Grønland i tre år uden at være uden for byen!

Det er grelt, og helt uden skyld selv er de ikke, men det kræver en aktiv indsats at komme afsted, man kan aldrig bare købe en billet.

Så står man en januarnat nede ved Kolonihavnen og stamper fødder. Det er dyb rugende nat, og klokken er 8. Men nat er det. Vi skulle mødes klokken halv otte, alle er her, men båden er ikke kommet. Det er ikke første gang, den udebliver, men alligevel forbavses man endnu en gang og støder forbandelser over skipper og mandskab, havneis og motorvrøvl ud over det sorte vand. Man bliver ikke blidere af en let nordenvind, der bærer 10 minusgrader med sig ind gennem alle åbninger ved vanter og halslinning og sætter kolde fingre ned på den endnu sengevarme ryg.

Man er ellers klædt på. Her står byens pæne lærere og præster og ligner en straffekommando i Sibirien – hvordan en sådan end ser ud. Mænd og kvinder, grøn-

Enhver jagttur i Grønland indledes i reglen med en sejlads ind gennem fjorden med et af de lokale fartøjer.

Foto: H. Sørensen

lændere og danske bliver ganske ens i de mange lag tøj og med salonriflen på ryggen. Men grønlænderne står roligst og bander mindst.

Så kommer endelig et par lanterner tøffende, og når de kommer helt ind, ser man resten af båden, en stor kutter med kahyt i stedet for lastrum.

Ski, stove, rygsække med mad og ekstra tøj, salonrifler og haglbøsser kommer ombord, ufattelige mængder af tross til en kort dagstur.

Hvorfor båden kommer for sent, ved man ikke, og det kan ikke opklares. Der er dobbeltsprogede nok ombord, men man får alligevel ikke klarhed over sagen. Klarhed er ikke Grønlands kendemærke. Måske har mandskabet sovet over sig, måske er et par mand udeblevet, måske er det motoren, sandheden siver væk.

Skipperen selv kan ikke et ord dansk, han siges at være analfabet, men sejle kan han, og fjorden kender han. Der er radar og kompas ombord, og det bliver brugt, men to smalle mørke øjne tæller nok så meget.

Man skal slet ikke søge at få klarhed over forsinkelsen. For hvis skipperen bliver gal, bliver der ingen tur. Så er der ikke olie ombord, så ser det ud til storm, eller mandskabet er ikke fuldtalligt, så vi ikke kan sejle. Det sidste er altid rigtigt nok. Sådan set. Der er kun tre af de fire nødvendige mænd ombord, men til gengæld viser der sig senere, når man er godt væk fra byen, flere og flere blinde passagerer, besætningens venner og familie, der har siddet skjult i en kahyt. Vi vil jo alle gerne på søndagstur. Det er naturligvis meget forkert. Efter vore begreber, for det er det måske ikke efter deres. Og hvem har så ret.

Jeg sejlede engang en tjenestetur til et udsted. Da vi kom der, skulle båden videre til det næste sted, og den skulle hente mig næste dag. Jeg lod tolken forklare, at båden blot skulle være tilbage næste dag kl. 16, skønt den kunne være her meget før, men mandskabet ville sikkert gerne have dagen til lidt jagt.

Skipperen siger nej. Han kan ikke være her næste dag kl. 16.

Jeg hæver stemmen en anelse og siger, at båden skal være her i morgen kl. 16 – og tænker: Frækt, at de skal være på jagt mere end en halv dag. Det er dog deres arbejdstid. „Imaka – måske“. Det er skipperens svar.

Nej absolut. Båden *skal* være her i morgen klokken 16. Skipperens mørke ansigt er ikke helt roligt mere, man kan spore vreden der, og i mit ansigt lysner den. Jeg beder tolken sige, at jeg ubetinget kræver båden her igen næste dag klokken 16, hvis ikke storm eller anden force majeure indtræder.

Nej.

Endelig spørger jeg så indædt hvorfor. Og så viser det sig, at vi har misforstået hinanden. Han tror, jeg mener, at båden skal ligge netop her ved kajen, men klokken 16 i morgen er der lavvande, så han kan ikke gå helt ind. Jeg mener bare her ved udstedet. Hvem har ret? Vi har det begge, men endnu engang har sprogbesværet – trods en dygtig tolk – sat en revne mellem dansk og grønlandsk.

Og så forklarer vi begge gensidigt, at vi har misforstået hinanden, men revnen kan ikke kittes helt ud med undskyldninger.

Vi banker ind gennem fjorden, mens det lysner. Der spilles kort, læses og snakkes jagt. Heldigvis ved vi alle, hvor ryperne sidder, uheldigvis er det bare ikke samme

Jægeren ved, at krattet af bjerg-el er et godt tilholdssted for ryper.

Foto: T. W. Böcher

sted man foreslår, men besætningen spørges til råds, og så bestemmes det, hvor invasionen skal finde sted.

Ankeret går, vi jolles ind i små hold og kryber over isfoden, den bræmme af is, der er afsat af bølgeskvulp og tidevand. Den er direkte raffineret i sin farlighed.

Knap er man på land, før folk iler til fjelds. Man skulle tro, at 20 mennesker ville fylde godt i dalen, og at 20 salonrifler ville gøre livet farligt, men landet er ufatteligt stort. 10 minutter efter er alle borte, kun stemmerne runger forræderisk. Man kan ofte høre, hvad folk taler om 1 km borte. Fjeldene er store, skønheden større, stilheden størst.

Fire timers jagt er lang tid. Det kan banke kræfterne ud af den stærkeste. Op og ned, op og ned, hjertet hamrer.

Og ryperne sidder ikke deroppe, hvor man troede; der skal vandles langt for hver rype, hvis heldet ikke er med. Man kan gå en dag uden at se noget levende undtagen en ørn, der sejler forbi højt oppe, fredet af både afstanden og loven. Men er man heldig, finder man en flok ryper nu og da, og hver fugl giver friske kræfter.

Man møder en grønlander, der passerer i djævelsk tempo. Man står stille og beundrer den lille mand, der piler op over næste kam, og det gør godt at se en grønlander på jagt. Man kommer let til at undervurdere dem hjemme i byen. De klarer ikke opgaven så godt, som de skulle – men det er jo netop derfor, man selv er sendt op til hjælp. Det er utvivlsomt sundt at se, at der er ting, de gør så meget bedre end en selv. Og mens man går videre erkender man det triste i, at rypejagt ikke kan bære Grønland.

Klokken tre skal vi mødes ved båden. Og det er spændende at se, hvad de andre har fået. Før man ved det, ved man jo ikke, om man selv er tilfreds med sine syv ryper og historien om en hare, man næsten skød. For på jagt tæller historierne også med.

Man når ned klokken lidt i tre, og der er kommet en del. Det er de danske, der er der, for vi skulle jo sejle klokken tre.

Derimod mangler næsten alle de grønlandske, for der er jo ryper i dag, og så er det svært at komme afsted til båden. Klokken bliver halv fire, den bliver fire, og så er den sidste kommet.

Men så mangler der alligevel en mand, da vi skal sejle, nemlig en mand af besætningen. Johan.

De får jo deres betaling for hele dagen, men det er skik, at de også går på jagt, mens vi andre er ude. Det er så underforstået, at de er først tilbage, men nu mangler der altså en.

Det er ved at blive mørkt. De, der har ventet længst, er utålmodige, nogle har aftaler hjemme, harmen vokser.

Der går et kvarter, der går en halv time.

Mon manden er kommet til skade? Der er minus 10 grader, det går hastigt mod nat, og området er uoverskueligt. Vi har travet i flere timer uden at møde hinanden, der skal held til at finde en mand med et brækket ben nu.

Vi danske er mest nervøse. Vi sætter os vel lettest ind i situationen, at ligge derude et sted på en skråning. Grønlanderne tager det roligere. De ved, at manden er mere vant til fjeldet end til at møde præcist, så han kommer nok.

Skipperen er rasende. Da vi står og taler om at starte en eftersøgning, ror han pludselig fra borde med to joller. Den ene bliver trukket op på stranden. den anden ror han tilbage i, og så erklærer han, at vi godt kan sejle. Manden kan ro hjem, når

*De vestgrønlandske fjordes natur byder jægeren
på enestående skønhedsoplevelser.*

Foto: T. W. Böcher

han kommer ned fra fjeldet. Det er nu næsten mørkt, vinden er ikke voldsom, men mærkes dog, og der er 35 km at ro, som fra Sjælland til Jylland.

Nu bryder en stor diskussion ud. Stemmerne flammer på det halvmørke dæk. Hvad skal vi gøre! Kun ét står os klart: vi kan ikke sejle. Et sådant barbari tåler vi ikke. Vi kan sikkert alle føle, hvordan vi selv ville have det, hvis vi kom ned til en båd, der var væk. Måske kan vi ikke føle, hvordan han vil have det, men der er dog stadig muligheden for, at han ligger skadet et eller andet sted.

Endelig organiseres en eftersøgning, alle bliver roet i land, skipperen skumler og skyder som en rasende med en lang haglbøsse, der ekkoer mellem fjeldene, han hyler med skibets sirene, og da sidste mand er i land, hører vi så skud. Ude langs stran-

Foto: T. W. Böcher

*På fjordens dybe, blanke vand venter motorbåden på,
at jægerne skal indfinde sig, så hjemturen kan begynde.*

den kommer Johan, og skuddene fortæller, at han stadig har ryper på sigtekornet. Fra medfølelse og bekymring rejser følelserne sig til foragt og vrede. 7 kvarter forsinket.

Alle kommer ombord igen, fyren kommer ud og får sin omgang af skipperen, der ellers skulle til bryllup om aftenen, men det bider vist ikke. Johan er mest interesseret i, hvor mange ryper vi andre fik. Han har flest. 17.

Varm te, mægtige madpakker og ild på piben dæmper gemytterne igen. Herregud, vi har det jo godt, ingen skade er sket. Men forkert var det, meget forkert. Det er vi dog enige om.

Så lyder en røst mod denne tanke. Der var jo ryper, og så stopper man ikke jagten.

Det er en af de danskuddannede grønlændere, der opkaster denne tanke. En grønlænder kan ikke stoppe sin jagt, fordi klokken er tre. Det er ikke grønlandsk skik at holde en aftale, hvis noget vigtigere viser sig. En jagende grønlænder kender ikke uret.

Rype, skudt og tegnet af Jens Rosing.

Den danske grønlænder bakkes op af et par danske romantikere, der stadig har været så kort tid i landet, at de ikke kan se gennem de drømme, de kom med. Det skal dog nok gå over. Der anføres mod ham med uret, at samme Johan uden tvivl kender klokken, når der skal udbetales overtid. Det er en kendsgerning, som ingen tør benægte, men man finder nye undskyldninger.

En grønlænder, der har gået på dansk seminarium, har været i Danmark i otte år, kender sin historie og noget mere, kører frem med argumenter, som at europæeren ikke kan klare sig i Grønland! Nordboernes tragedie hales frem og støves af, og manden sidder i en canadisk frakke, ryger amerikansk tobak, og hans madpakke og øl er kernedansk, hans salonriffel tysk og patronerne engelske, og så hævder han, at eskimoerne alene kan klare livet i dette land. Glemte er teknikens triumf, borte al fornuft. Nøgterne hjerner søger at mægle: det bedste fra begge kulturer må bevares og forenes. Men ydergrupperne giver sig ikke og levner ikke hinanden nogen mulighed for at overleve i dette land.

De 17 ryper stilles op overfor den samlede teknik.

Nu kunne man tro, at denne debat slog revner i forholdet mellem grupperne, men der sker ikke skade. Daglig misundelse og ærgrelser slides af, og efter turen kan alle være venner igen. For vi forstår jo alle dansk, selv sprogets nuancer. Ja, faktisk må man sige, at det er rensende og løftende, at der kan tales så frit ud.

Og imens vi næsten falder på gulvet af træthed, styrer Johan os hjem med et smil om munden. Man ser det, når cigaretten gløder op ude i styrehuset. 17 ryper.

Byen dukker frem. Nogle lys i denne uendelighed af mørke. Byen virker stor nu, mens den i dagslys ville være som lidt lav på en kæmpesten og næsten forsvinde.

Båden lægger til, turen er forbi, og i små hyggeligt snakkende grupper spredes man over byen, mens de folk, man møder, åbenlyst ser efter fuglene, der hænger på tasken. Jægeren står stadig i kurs heroppe.

Regningen for turen kommer måneder senere. Den fine administration på kærnerkontoret og de mange andre led, tallene skal igennem, arbejder trods udsendte kontormænd ikke hastigt. Den forsinkelse tilgiver vi danske måske lettere, mens grønlænderne finder den besynderlig. Hvem ved.

Regningen var stor.

Jeg tog mig tid til at spørge et par steder for at få at vide, hvordan den var kommet så højt op. Af ugesedlen fremgik, at hele besætningen havde fået løn for hele turen, de to timer med. Og også Johan.

Johan hører også til dem, der har fundet ud af, at man skal bevare det bedste fra begge kulturer.

